„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 22. У Новом Саду, у уторак 19. фебруара (4. марта) 1902. Година XVIII.

Мађари и немађарске народности.

Кроз широке просторије угарске саборнице разлегала се у неколико седница страсна вика раздражених мађарских заступника, јер им уши не могу да поднесу оне прекоре, што им их народносни заступници — ма и у благом тону — бацају на главу. Бесни Кошутовци напрегнуше све жице свог необузданог шовинизма, отворише све ўставе своје говорљивости и натичу се, који ће боље да нагрди ону шаку народносних заступника, што као мала фаланга стоје према легији мађарских заступника.

Од дужег времена тече у угарском сабору народносна дебата. Народносни посланици заступају своје становиште мирно, достојанствено, — некоји чак иду и сувише далеко у помирљивости. А шта раде Мађари? И владина странка, и кошутовачке шовинисте и председник, „племенити“ гроф Апоњи, — сви заједно ограничавају слободу говора народносним заступницима: обе странке терористичким упадањем у реч, а председник силом своје председничке власти. У том су тако далеко дотерали, да је сваки заступник Људевит Короди попретио, да ће просто отићи кући и путем штампе и даље бранити свој народ. И сам министар-председник Сел удара у исте дипле, кад у свом другом говору од четвртка вели на пр., да је заступник Павловић само под заштитом имунитета могао казати, да је народносни закон створен de nobis sine nobis. Министар-председник то назива потпуним порицањем супремације мађарске државе.

Ето, докле су мађарски политичари дотерали у својој уображености! Не сме се више ни једна необитна истина констатовати, јер то ће г. Сел тек допустити, да немађарске народности траже за себе много више, него што им је дато у народносном закону, који се не извршује. Зар се г. министар-председник не сећа, да су народносни заступници, који су били на сабору кад се тај закон расправљао, били противни таком народносном закону, јер он ни близу није гарантовао народностима оно, на што оне имају и историјског и природног права? Народносни заступници су изнели у сабору само оправдане тегобе немађарских народности, па ипак гле колики је ресенс то начинило у владином и кошутовачком табору! А шта би ти табори рекли, да су ти заступници на пр. изнели и оно, што ми с правом имамо и да тражимо! Ми, немађарске народности, хоћемо у овој држави да будемо признате као такове, да чувамо према сваком својој народну индивидуалност, а нећемо да будемо политички Мађари. Тражимо, да будемо потпуно равноправни грађани ове државе са Мађарима, да имамо равноправност свога језика пред судовима и у управи, и зато се не задовољавамо оном мрвицом, што нам је данашњи власници дају, а та је: да се слободно смемо служити својим матерњим језиком само у — цркви и породици.

Ми Срби имамо још и других, специјалних захтева, и све то треба још прецизирати у сабору. Ако су Мађари заиста онако широких груди, као што нас сваком приликом уверавају, онда они треба да народносне захтеве мирно саслушају у сабору и да у интересу мирног развитка ове наше заједничке отаџбине пораде на том, да се ти захтеви и остваре. Сабор је најкомпетентније место, где се народне жеље имају изнети, па зар да то није слободно чинити народносним заступницима? Ми видимо, да је мађарска већина у сабору врло нервозна и раздражљива, кад који народносни заступник само штогод напомене о жељама народносним, бурном виком прекидају говорника, шта више неки и прете. Мађарски говорници у полемици са народносним заступницима сумњиче родољубље и лојалност појединих немађарских народности, ренегат Виктор Ракоши отворено прети „зеленим“ Сасима, да ће „поплаветнити“, — и све то бива уз урнебесно одобравање грдне већине сабора, а и грофу Апоњију тамо на висини председничке столице смеши се брк, кад види како се удара по народностима.

У споменутом свом говору министар-председник је обележио своје становиште и према народносном питању, рефлектујући на говоре појединих народносних заступника. Говор Селов изазвао је задовољство код мађарских шовиниста, јер је Сел ту одрекао народностима свако право на самосвојно развиће, одлучно је изјавио, да он не познаје народносно питање и тражи, да се народности асимилирају, т. ј. да се помађаре. Затуцаним шовинистама из Кошутова табора ни то није доста, него траже да влада против народности употребљава терор и насиље. Још им је мало оно, што се употребљава против немађарских народности!

Министар-председник Сел је растумачио, шта је мађарска државна идеја, наглашујући, да овде живи јединствен, политички јединствен народ и да се мађарски карактер ове државе ни у ком погледу и ни у којој установи не може порећи, и да тај мађарски карактер не допушта народностима апсолутну једнакост у језичком погледу. Он вели, да у адресама угарског сабора од 1861. и 1865. ништа није обећавано народностима, као што Линднер тврди.

Из целога говора Селова види се јасно, да се он у осећајима према народностима не разликује од оних мађарских политичара, који под мађарском државном идејом разумевају племенско претапање немађарских народности у Мађаре, јер ено и министар-председник говори о асимилацији, а под асимилацијом разумеју сви они, па и министар-председник, помађаривање. Вара се г. Сел, кад каже, да нема народносног питања. Има га, оно постоји и постојаће све дотле, док се оно не реши правилно и на основу права и правице. Мађарски политичари, поричући, да народносно питање постоји, прецењују себе, а омаловажавају народности, но то је велика погрешка. Народности се никада не могу и неће „асимилирати“ онако, како мађарски политичари желе, јер народни осећај и културни развитак њихов увек ће их штитити од тих „асимилационих“ покушаја. С тим нека Мађари буду једаред на чисто!

⊙

Коломан Сел о народносном питању.

У последњем броју донели смо у кратком изводу главне мисли из говора министра-председника Коломана Села о свима политичким питањима, па и о народносном питању. Али пошто се нас као Срба Селово становиште према народностима у првом реду тиче, морамо да донесемо што тачније онај део говора, у ком се ради о народносном питању. Његово мишљење у овом питању у толико је јасније, што га је он изнео у вези с другим једним важним т. ј. с питањем изборне реформе. Сел отворено каже, да не ће да уведе опште право гласа, што се боји да би народности могле добити превагу.

На другом месту говоримо о Селовим погледима. Овде ћемо изнети само ток његових мисли, које су саме по себи довољно јасне да покажу сву тежину народносног положаја и сав систем државне политике. Ево шта је говорио Сел:

Изнесено је и питање изборне реформе са захтевом да се изборно право прошири до општег права гласа, да се уведе тајно гласање по општинама и да се изборни срезови друкчије поделе. Нисам противник изборне реформе, али одлучно изјављујем, да не ћу ићи до општег права гласа, нити ћу пристати на тајно гласање. Узалуд је наводити примере других земаља. Дајте ми народ јединствен по језику и раси у сваком погледу, као што је енглески, онда ћу пристати на то. Али овако ме руководе стварне прилике и велики будући интереси земље као и њен тешки положај. Пре ћу поднети прекор да нисам довољно либералан, него што ћу преузети одговорност за то, да мобилизујем масе, којих би мобилизовање под данашњим приликама, у данашњем положају било врло опасно за будућност земље.

Овој земљи и њеном будућем развоју не би то било од користи, него од штете. Нека ми дакле кажу да сам нелибералан, али ја хоћу да ова земља у првом реду буде јединствена народна мађарска држава. То је мој главни, први и највиши циљ. Све чиме се то може постићи примам ја, а оно што шкоди овој идеји одбијам од себе. Што би могло довести до декомпозиције јединственог народа, то не примам ни под коју цену, па макар у принципу било добро и лепо. То је моје тврдо уверење.

Набачено је и друго једно важно политичко

ЛИСТАК.

ПРИЈАВА.

С бугарског од **Ивана Вазова.**

Био је летни дан. Сумрак. У Крдличкиној гостионици седело је на пиву код једног стола неколико средачких грађана, пажљиво слушајући госта, који је сав узбуђен читао последњи број „Народног Пријатеља“.

Слушаоцима се са лица могли прочитати осећаји им. Не мора човек бити физијогномичар па да по набирању чела, по бесним погледима, по спуштеним трепавицама позна, да се ти осећаји састоје из једа, негодовања и гнушања. Јер то, што су гости слушали, не беше ништа друго, до силесија грдње, клевете и подметања особама, које су у престоници уживале најлепши глас; читав низ гадних потвора на најчистије карактере, на најнесебичније особе, приватни живот, породична част, најделикатнији осећаји — све испљувано, окаљано, омрљано. А писац тих бљувотина, који се до душе није потписивао, но кога је свако знао и који се поносио својим делима, једаред се недељно трудио, разуме се уз одређен хонорар, да скривен за лист, окаља неколико имена, да многима убије част, да у неколико породица баци бригу и очајање.

Па ипак је публика читала тај лист. Публика се гади, кад из уста пијана човека чује такве ствари, али их радо чита и слуша, кад у листу стоје лепо наштампане. Чак и више. Велик део публике с очигледним нестрпљењем очекује, да изађу такви листови. да их жудно прогута па онда повраћа.

Тај лист бацао је сваке недеље у ваздух голему отровну струју, која је остављала своје микробе у свакој души, што је удисала ту окужену атмосферу... У тој је атмосфери одрасла читава генерација и у том се колу васпитала. А та је генерација — будућност!

*

За осталим се столовима говорило о другим приликама. Два су весела господичића смешећи се слушали музику, коју је један аутомат изводио за десет сантима.

На другој страни локала било је друштво њих тројице, који се тихо разговарали. Двојица од њих били су грађани, на трећем је била полицајска униформа. То је био шеф полиције у Средцу.

Разговарали се о руљи крадљиваца и разбојника, који су у Средцу већ дуже време терали свој занат а полиција их никако није могла да похвата. Један од господе напомене, да би било целисходно, да се испише награда за оног, ко уђе злочинцима у траг. Други је опет саветовао нешто друго. Шеф полиције пак рече, да ће обријати бркове, ако му за неколико дана не пође за руком, да позатвара зликовце.

Новчана се награда даје само за ванредне злочинце, које чекају вешала, као што је на пример Фако — допуни шеф полиције своју напомену па обрише с бркова пену од пива. У тај се разговор онда умешају и други гости са најближих столова. Говорило се много и било је разних мишљења, што се тиче зликоваца.

Тада се са стола, крај којег се читао „Народни Пријатељ“, дигне човек уска лица, шиљаста носа и оштра погледа, приближи се нашем столу па ће тек:

— Господине шефе, рад сам да Вам причам догађај, који ме је ванредно узбудио и кога сам се сад сетио, кад је говор о злочинцима.

— Де, Беровићу! кликне радосно шеф полиције, очекујући духовиту анегдоту, јер је Беровић у вароши био познат као духовит ћеретало.

Беровић се протегли, наслони се једном руком на сто па почне: Шетам се ја по цариградској улици. Баш преко пута кадетској школи створе се ту неколико цигана, да по улици хватају псе, па одмах стадоше вијати мало пашче.... Мајушно, жућкасто, глатко, са лепим оковратником. Пашче је дрхтало... но, није да је дрхтало... од страха. Ја им повичем, да га се махну, но они га ухвате и стрпају у кола. Страшно сам се на то наљутио. Тако мален божји створ, шта ли је тај могао коме скривити? Но, није био већи од моје песнице!

— Па с тога си се тако узбудио, Беровићу? смејаше се шеф полиције. — Умири се само, пријашко; газда ће већ искупити своје пашче па ће га однети кући. Требао је боље пазити на њега. Полиција је издала наредбу, ако се на улици затече пас без госе, да се одмах ухвати, а ако се газда за три дана не јави, ваља пса убити... Јеси ли за пиво?

— Хвала. Нисам ја још свршио. Тек што су цигани бацили пашче у кола а оно се наједаред јави велик чобански пас, дебела врата, као вук. Ишао је баш у сусрет циганима и не знајући: шта је њихова дужност..... А корачао је тако лагано, гравитетично, као какав лорд или министар.

— Ти си му зацело скинуо шешир? запита неко шалећи се.

— То нисам, али сам га показао циганима. Но они га и не погледаше. А пас се још једаред осврне, пређе мајестетично преко тротоара па га нестане у парку. Тога су требали ухватити. Опет ја њима викнем, но они се ђаволски одсмеју па оду даље. Мало су пашче ухватили а велика су чобанског пса пустили на миру, да оштрим својим зубима одгризе коме још ногу.

— Из свега видим, да си рад да тужиш цигане, рече шеф полиције, смејући се.

— То нисам рад, али ми је пало на ум, да иста неправда влада и код наше полиције, која не хвата друге, још много бешње псе.

— Беровићу, какве су то алегорије?

— Хватате мангупе а разбојнике Фака не дирате, да може робити и палити.... Или ваљда мислите, да не постоји разбојник Фако.

Шеф полиције насмеје се грохотом.

— О мој драги Беровићу, ти си се нешто доцкан пробудио. Питаш за Фака? Пре једно три године — ако се не варам — видео сам га у Црној Кули (затвор у Средцу), кад је хтео да полети на небо, али се закачио метар високо над земљом. Више није одлетео.

— Врат сте му обесили, али му је дух остао у Софији па живи сад у другом неком. Ја знам новога Фака, још страшнијег убицу, али не у Рил-планини, па полиција га још није ухапсила и закон је према њему слаб а да би га могао осудити на вешала.

— Па ко је на пример тај делија? запита шеф полиције, који није знао, како да схвати Беровићеве речи. Говориш ли ти истину или се само шалиш?

— Можда се Ви шалите, господине шефе! Ја вам ту указујем на опасна разбојника а Ви

питање, то је народносно питање. Пре свега кажем да у оквиру мађарске државе не познајем народносног питања у смислу како ово постоји у Европи. Овде има прилика и односа, које један или други грађанин немађарског језика може овде или онде изнети. Овде има и може бити флуктуација у правцу, како овај или онај мисли о народносном закону, како је овај закон прешао у живот и праксу. И што се у том правцу овде или на другом месту изнесе, о томе ћу се врло радо упустити у дискусију. Али о народносном питању, које би се имало решити, не ћу са своје стране да расправљам, јер га не познајем. (Живо одобравање с десна.) Жалим што је ово питање извесено у таком облику. Али кад се већ то збило, држим да ми је дужност надовезати неколико напомена на то.

Стављено је питање шта је управо мађарска државна идеја, шта је њен смисао. Говорило се о томе с неким омаловажењем, као о нечему сувишном, шта више с неком извесном ироније. Мађарска државна идеја је то: да у овој земљи постоји политички јединствен народ, мађарски народ. Ова се састоји у томе да ова мађарска држава ни у ком погледу ни на једној установи не сме затајати свој мађарски карактер. (Живо одобравање с десна и лева.) На свима овим установама а не само на легислативи и неповредивости територије мора се видети мађарски карактер. У правосуђу, у управи не сме се дирнути у сувереност мађарског карактера. Није дакле доста признавати сувереност законодавства ове државе или њену територијалну неповредивост, јер против тога се дизати било би управо лудо подузеће. С тога једнакост пред законом допушта сваком једнак поступак, али у језичном погледу карактер мађарске државе не допушта апсолутну једнакост. То не може друкчије бити и ја, који хоћу да нико у овој земљи не буде запостављен, само за то што му матерински језик није мађарски, него да ужива једнакост пред законом; који нећу да ико због свог материнског језика претрпи какву штету, идем побољшавањем правосуђа, слободâ и материјалних интереса за тим, да се свако у овој земљи добро осећа. Не притиском ни тероризмом, али свакако одважним поступком мађарске државе и њеном љубављу за слободом хоћу да оне друге привежем и прикујем за нас. С тога нека се г. Линднер не чуди, ако у овој кући свако постане нервозан, кад он каже да признаје хегемонију мађарског елемента, али не супремацију.

Што г. посланик каже да он у овој земљи мађарском елементу допушта улогу водства, то не може бити. То би било могуће само у федеративној држави. У овој земљи уз потпуно респектовање свих оправданих племенских и језичних интереса и обичаја народносних припада супремација мађарском елементу силом његове хиљадугодишње историјске прошлости и његове државотворне снаге. Овде нема две државе, нити има какве старе и нове државе. Она разлика, коју г. посланик чини, кад државну јединственост приписује новој уставности, не може постојати. Овде стоји држава с хиљадугодишњом историјском прошлости, која је од пропасти чувала и Сасе, које ја у осталом као такове високо ценим, јер не верујем да већина њихова исповеда онакову науку какву сам овде и другде чуо, по што међу њима познајем врло много добрих, поштених и одважних мађарских патриота. Али Саси овде износе и такове изјаве, да је ова земља у својим адресама од 1861. и 1865. г. обећала, да ће с народностима и грађанима немађарских језика на основу братства и једнакости поступати. Зар вам ни зак. чл. XLIV: 1868. није доста, зар његова обећања нису извршена? Такове тврдње, да мађарски народ није извршио своје обећање, морају свакога извести из стрпљивости. (Живо одобравање с десна)

А шта да кажем на говор г. Веселовскога, а особито на говоре г. г. Павловића и Колара? То није начин на који они морају изнети неке своје жалбе. (Живо одобравање.) Изнесите овде а не другде што вам недостаје, па ћемо о томе говорити. Али не с оваким уводом као Павловић, који је рекао, да је народносни закон донесен de nobis sine nobis. То је потпуно одрицање мађарске државе кад г. посланик каже: „решимо народносно питање, а дотле не говорим о патриотизму.“ Без казне могао је г. посланик то рећи само под заштитом имунитета. У овој земљи нема две домовине и два патриотизма. Овде има само један патриотизам, који искрено пристаје уз мађарску државу, уз политички јединствену мађарску народну државу. (Живо одобравање.)

Савет г. посланика Пихлера не примам. Ја се не стављам на тиранско становиште, јер је то неправедно. Верујте ми то, господо, мени, који сам по свом целом мишљењу Мађар, а то ћу и остати. (Живо одобравање.) Ова земља са својим великим невољама и задатцима не може водити одбојну него привлачну политику. Ми не требамо потискивања, ни силе, али ни попуштања и слабости, него самосвесне политике и енергије, где је то потребно, а тежње за стапањем где је то на месту. (Живо одобранање с десна и у средишту.) Асимилаторном и привлачном снагом морамо ми све добре и верне синове земље себи припојити. (Живо одобравање с десна. Вика на крајњој левици.) Држим, да мађарска држава са својом импозантном снагом, са заштитном руком, са својом добром управом и правосуђем мора обухватити све грађане ове земље. Питање, којим се језиком ко моли своме богу, не треба да међу нама прави разлику. Он мора само ову земљу љубити оном топлином, мора јој припадати оном снагом, која је потребна да заједничким силама ојачамо земљу и доведемо је до процвата.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У петак отпочела је специјална расправа о буџету. Код ставке „краљевски двор“ тражи Неши разјашњење о цивилној листи и о покрићу трошкова за градњу двора, за тим да се сабору поднесе листа чланова владарске куће, који имају право на престо. — Ратка ј и удара на царску химну и тврди, да је краљевска сила постала и сувише велика. — Министар-председник Сел побија ове тврдње и истиче уставни смисао краљев, који ништа не чини, за што влада не би могла преузети одговорност. Мађарски карактер краљевског двора све се боље види. Износи још неке појединости које се тичу двора. После тога примљена је ова ставка. — За тим се расправљало о градњи парламентарне зграде, о чему је говорио и Раковски.

У суботу је настављена иста расправа. Говорио је Седеркењи, а за њим гроф Стеван Тиса, који је напао Раковскога. Раковски је одговорио на то и рекао Тиси, да би боље било да изнесе ствар трговачке и индустријске банке. Тиса је на то добацио Раковском, да не буде безобразан. Пошто су још говорили Молнар, Пихлер, Барта, Мајор и Сел, прешло се на гласање и већином гласова примљен је извештај о градњи нове парламентарне зграде. — Онда је опет дошла на ред афера Тиса-Раковски. Председник је Тису укорио због непарламентарног израза. Раковски рече да он то није ни чуо, а пита сабор да-ли Тиса може над другима бити судац морала у време кад је пропао новац, који је био поверен оној банци, којој је он био председник. Тиса на то одговара, да он жали онај израз, али тврди да губитак оне банке не може довести у сумњу његов лични морал. Каже, да је овакав начин борбе нижи него мучко убиство. После тога је седница завршена.

— **Чеси у Паризу**. На Игову прославу у Паризу отишла је из Прага чешка депутација, која је врло одушевљено дочекана у Паризу. Чешку депутацију предводио је прашки градоначеоник др. Срб. Варош Париз дала је Чесима у почаст доручак, на ком је председник париског општинског већа Досе наздравио Чесима и споменуо је онај одушевљени дочек, који је спремљен Французима у Прагу. Наздравља пријатељству између чешког народа и Француске. Прашки градоначеоник др. Срб наздравио је присутним женскима и лепој Француској, изразивши наду, да ће будућност још већма приближити обе државе.

— **Принц Хенрих у Америци**. Велике европске државе отимају се за симпатије својих прекоморских сестара. Енглеска се додворила Јапану, а Немачка се улагује Сједињеним Државама америчким. Брат најсиловитијег европског монарха осећа се сретан што је дошао у походе председнику Русвелту и што може рећи неколико ласкавих речи лепој мис Русвелт, коју би пре неколико година свака немачка принцеса без сумње преко рамена погледала. Снага и свежина ове државе толика је, да се ради њеног пријатељства жртвују многи обзири. Цар Виљем, који се иначе утапа у традицијама прошлости, удвара се демократским Американцима, ради тога што му импонује њихова сила. Сједињене Државе свесне своје снаге и поносне што се толико полаже на њих, дочекале су свога госта с великим почастима. Цео боравак принца Хенриха преко мора није друго него низ сјајних свечаности.

Најсјајни и с политичког гледишта најзначајнији дан у боравку принца Хенриха у Америци био је прошли уторак, кад је мис Русвелт крстила нову јахту цара Виљема „Метеор“. После тога био је на јахти „Хоенцолерн“ свечан ручак, на ком су принц Хенрих и председник Русвелт измењали топле здравице, у којима су особито нагласили како се између њихових држава почиње развијати пријатељство које ће бити од великог значења за оба народа и за читав свет. — Врло је значајно и то, да је град Њу-Јорк изабрао принца Хенриха за свог почасног грађанина. Посебно варошко изасланство предало му је исправу о томе. Том приликом поздравио га је начелник Њу-Јорка, а принц се врло топло захвалио на реткој почасти, која није запала никог после Лафајета, који се борио за слободу Америке.

— **Енглеска против Русије и Француске**. Пре месец дана су Енглези „дознали“ из Ашабака, да је афгански претенденат Исак-хан и његов син Махмед-Исмаил наумио, да упадне у авгански Туркестан и у покрајину Балк. Махмед-Исмаил скупља чете и намерава, да у месецу марту отпочне рат против садашњег афганског емира Хабибуле. Ради чега поткраљ Индије, лорд Керзон пушта ове гласове у свет? Тај човек отворено тражи изговор за ликвидацију афганског наслеђа након смрти емира Абдурахмама и налази га у могућем претендовању Махмед-Исмаила, који већ 15 година живи у Бохари, у руском Туркестану. Како изгледа, енглеска влада хоће да покрене све полуге, како би Афганистан постао енглеска покрајина као Белуџистан, другим речима: Треба пред носом убезекнуте Русије раширити енглески протекторат по индо-британском начину. Енглеска је то своје протекторско газдовање на тај начин увела у Афганистану, што је кроз 21 годину давала емиру Абдурахману новчану помоћ и енглеске официре за инструкторе војске, и тако је у Кабулу водила прву реч. Енглеска да је новчане помоћи и сину. садашњем емиру Хабибули, али зато хоће, да га притисне уза зид, против чега се његов отац постојано бранио. Емир Хабибула треба да допусти, да Енглези заведу шпионажу против Русије, т. ј. да телеграфски свежу Афганистан са Туркестаном преко Балка или тврђаве Дехдад и на северу афганском, те да увек знаду шта раде Руси. Осим свега тога треба емир Хабибула да допусти енглеским официрима улазак у тврђаве, које је његов отац енглеским новцем назидао против Русије. Најглавнија је ствар Енглезима да Русија уклони Махмед-Исмаила из Бохаре и да остави Енглезима слободне руке, да претворе Афганистан у енглеску покрајину. Сав рад енглески у Афганистану управљен је против Русије и упада у очи да индијска влада у исто доба ради у Афганистану против Русије а у Сијаму против Француске. У обе земље ради на постављању енглеског протектората, да би свој неправедни посед у Индији закрилила од Русије и Француске, и окружила га енглеским провинцијама. А шта ради управо Енглеска против Француске?

После кратког рата са Сијамом год. 1893., у којем су се француске топовњаче појавиле пред Бангкоком, престоницом краља Чулалонгкорма, уговорила је Француска са Сијамом, да се Сијам одрече сваких претензија на земљу крај обе обале реке Меконга, да остави Французима слободан трговачки пут у Индо-Кину, да допусти досељавање француских грађана у Сијам из покрајине Камбоће, Анама и Лоса, а Француска ће за јамство посести сијамско пристаниште Шантабун. — На скоро затим умеша се Енглеска, да би уништила утицај француски у Сијаму. Енглеска је умела да наведе Француску на сумњив уговор, по којем би државица Шан, која лежи на десној обали Меконга, између Сијама, Тонкина, Јунана и Бирме, постала неутрална. Овим уговором изгубили су Французи од краља сијамског ујамчена права на земљу крај обе обале Меконга. Међутим позове сијамски краљ једнога Белгијанца да уреди унутрашње одношаје у земљи. Он, као и сваки Белгијанац беше најамник енглески, радио је у корист Енглеске. Тај човек, који је, узгред буди речено, недавно умрло, узео је енглеске инструкторе за сијамску војску, увео је на двору и по варошима енглески језик, у војсци енглеско одело и команду и прибавио је енглеској трговини привилегије. Краљевски двор у Бангкоку, особито пак престолонаследник и цело становништво сијамско тако рећи душевно су се сасвим англизирали. Сад су већ почели Енглези да наваљују на сијамског краља, да формално раскине уговор од године 1893. У ствари сијамски краљ не само да је лишио француске грађане протектората, него је још наумио да у неутралну државу Шан уведе своју т. ј. енглеску администрацију и да енглеским утицајем истисне француски из земаља Анама и Камбоџе. Енглеска тежи за сизеренством над Сијамом, а сијамски краљ треба да буде деградован у ред индијских кнезова. И баш када Енглеска овако ради против Русије у Афгану и против Француске у Сијаму, неки енглески политичари и парламентарци говоре о зближењу Енглеске ка Русији и Француској. Енглези говоре друкчије, а раде друкчије. Енглеска се неће променити и из бојазни за Индију конфисцираће пред нашим очима Афганистан и Сијам и направиће од њих бедеме за Индију. Да-ли ће успети или не, то зависи од држања Русије и Француске.

— **Рат у Јужној Африци**. И Енглези и Бури претрпили су ових дана осетне губитке. Како лорд Киченер јавља, Бури су напали на један транспорт енглески, те су заробили 16 официра и 451 војника, од којих су касније пустили на слободу 1 официра и 105 војника. Енглези су опет код Херисмиса заробили до 600 Бура. Да-ли је ова последња вест истинита, то ће се још видети.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 18. фебруара 1902.

— **Књижевни Одбор Матице Српске** имао је у четвртак 14 (27) фебруара о. г. свој редовни састанак под председништвом А. Хаџића председника друштвеног. Од предметâ наводимо: Умолиће се г. В. Н. Корабљев у Петрограду да за Летопис напише чланак о животу и раду Гогоља као и кратак преглед савремене руске белетристике. — За Летопис су примљени: „Поглед на данашњу француску књижевност“ од дра Јована Скерлића, „Капетан Марјан“ приповетка Стевана Сремца, „Чича-Гаврилова трагедија“ приповетка Јанка Веселиновића, „Опис фрушкогорских манастира год. 1771“ од Димитрија Руварца. — Издани су на оцену ови рукописи: „Наши индојевропски преци“ од С. Н. Томића, „Мирха“ драма у три чина од М. Беговића. — Нису примљени ови рукописи: „Најачићи“, приповетка, „Српски ускоци“ расправа, „Из културне историје Срба у Турској“ од непознатог писца, „Доситеј као педагог“, чланак, „Збирка срп. нар. загонетака и питалица“. — Издани су редакц. пододбору за књиге за народ: „Свекрва“ приповетка Јанка Веселиновића, „Упутство Српкињама матерама“ од Јов. Ћосића, „Књиговодство за пољопривредника“, од И. Новаковића. — Драма у 6 призора „Милош Велики“ од непознатог писца, која је стигла на расписану награду, издаће се у своје време оцењивачима. — Како се слабо одазивају претплатници на Матичина издања, при свем том, што су г. г. повереници умољени и што су и за год. 1902 добили све нужне исправе, умолиће се исти поново,

---

мирно даље пијете пиво. То се зове бити небрига — рече Беровић сасвим озбиљно.

Шеф полиције погледа га зачуђено. Тај разговор је око обојице сакупио много радозналих. Некоји почеше исмевати шефа полиције.

Овај се сад већ збунио. Устане, погледа оштро у Беровића па рече:

— Беровићу, ти збијаш шалу са мном.

— Боже сачувај, ја Вам само пријављујем разбојника.

— Ако је тако, а ти потврди своју пријаву. Дужан си ми одмах рећи име тога злочинца.

— Имена му не знам.

— А ти ми кажи његов стан.

— То хоћу.

— У том и том сокаку.

— Број?

— То не знам, али знам кућу, у којој станује.

— Одведи нас онамо.

— С драге воље!

Многи су мислили, да је то све само шала, али се преварили у том, јер шеф полиције рече једном полицисти:

— Манча, отрчи до полиције па доведи још три полицајца. Нека дође и стражмештар.

— То сте добро урадили, господине шефе — рече Беровић — у многим случајевима а нарочито у овом није ништа излишно. Имаћете посла са највећим злочинцем наше престонице!

— Манча, нек дођу сви полицајци, који нису отишли куд послом! — нареди шеф полиције.

*

Кад су изашли из Крдилчкине гостионице, био је већ мрак. Експедиција полицајног шефа и Беровића са десет оружаних полицајаца изазвала је велику сензацију. Мангупи, клуподери и разносачи новина придружише се експедицији, сачињавајући као неку резерву.

Беровић стане у том и том сокаку пред једном капијом, пред којом је горео фењер.

— Овде је.

— У овој кући?

— Да, у другом спрату, лево, онде, где су спуштене завесе, затеки ћеге га зацело код куће, јер у соби гори свећа. Сретно! Ја сам своје учинио, учините Ви сад своје. Лаку ноћ!

Беровић оде. Шеф полиције постави један део своје момчадије пред капијом а са осталима оде до злочинчеве собе. Застане пред врати па закуца. Врата су изнутра била закључана.

— У име закона, отварајте!

Врата се отворе. У соби, пуној књига и новина, стојао је млад човек.

— О, извините, господине Пондикове! — рече шеф полиције зачуђен, опазивши уредника „Народног Пријатеља“.

— Молим, шта желите? — запита уредник, а види му се, како му је чудо, од куд то толики полицајци пред његови врати.

— Промашио сам кућу — промуца шеф полиције сав збуњен.

Извињујући се изађе посрамљен и отправи полицајце кући.

Љутито оде за тим у полицију па се реши да Беровића сутра јави суду, што обмањује полицију. Није се одмах сетио, да још никада пријава полицији није била тако основана, као ова

да пожуре претплатнике, да се у разашиљању књига не заостаје.

— **Управни одбор „Матице Српске“** држао је 16. фебруара (1. марта) о. г. своју редовну седницу под председништвом А Хаџића, председника друштвеног. Послат је кр. уг. министарству просвете и црквених послова на одобрење нацрт основног писма за задужбину Новака Голубског и жене му Сосе. -- Послата су кр. уг. министарству просвете и црквених послова разјашњена на примедбе министарског рачунарства, које је учинило на рачуне, вођене за г. 1900. о фонду Павла Јовановића, Гедеона Дунђерског, Петра Костића, и о фонду за заједничке управне трошкове. — Поднесени су извештаји кр. уг. министарству просвете и црквених послова о неким дужницима фонда Саве Текелије. — Кр. сремски суд у В. Кикинди одлуком својом извештава, да је Маца Мокан из В. Кикинде оставила „Матици“ легат од 200 круна. — Узет је на знање извештај друштвеног фискала, да је обустављена парница, подигнута против фонда Јулијане Маргетићке због легата од 600 круна. — Умолиће се магистрат новосадски, да прода тако звано место „Хан“, на ком би Матица према жељи Марије Трандафилке хтела саградити „Завод за православну сирочад“ из фонда Марије Трандафилке. То би место било најзгодније за подизање завода, каквог га је покојна добротворка замишљала. — Узета је на знање за сад понуда Момчила Тапавице, архитекта у Будим-Пешти, да као бивши питомац матичин зготови бесплатно план и прорачун за градњу завода за сирочад из фонда Марије Трандафилке. — Према извештају економског пододбора одобрава се дражба, на којој је под закуп издана земља фонда Марије Трандафилке. Према квалитету земље добивено је по ланцу просеком 124 круна 55 пот. и 208 круна 30 пот. — Изјављена је захвалност Августу Циглеру трговцу у Н. Саду, који је послао неке књиге из оставине пок. Новака Радонића, сликара, које су остале биле код њега из доба, кад је Радонић становао код њега. — Српска Кр. Академија у Београду тражи неке старе Летописе, које нема, а да ће у замену послати своја издања, која „Матица“ нема. — Поклоњена су залишна издања Матичиних књига неким друштвима, као „Дружини Побратимства“ у Фочи, „Дружини Напретку,“ и т. д. — Узет је на повољно знање извештај председникова, да је приликом главног контровања благајне и прегледања свију уложака све у највећем реду нађено. — Остали предмети, а било их је преко педесет, били су економне и административне природе.

— **Село српске новосадске читаонице.** Српска читаоница у Новом Саду приређује друго Сѐло у просторијама Српске Читаонице у четвртак, 24. феб. (16. марта) 1902. г. Распоред I. део. 1. „Зашто се странци досељавају међу нас“, предаје проф. П. Марковић секретар читаонички. 2. Кратка приповетка Бор. Станковића приказује проф. Т. Остојић. 3. Свирачитаонички тамбурашки збор. II. део. Игранка

— **Превишње признање.** Уважени председник Матице Српске г А Хаџић, сарадник опсежног дела „Аустроугарска у слици и речи“ добио је поводом завршетка овога волуминознога дела преко угарскога министра-председника Села највише признање од стране Његовог царског и апостолског краљевског Величанства, на чему заслужноме председнику срдачно честитамо.

— **† Ђорђе Екмецић.** У петак је умрло овде Ђорђе Екмецић, ц. и кр. капетан у миру, у 76. години свог живота. Покојник беше један од старе гарде Срба граничарских официра, који је верно служио владару и отаџбини. И као активан војник и после као умировљен официр био је свагда добар Србин. Ђорђе Екмецић родио се г. 1826., а почео је служити у ц. и кр. војсци г. 1843. код бивше петроварадинске граничарске регименте (ондашња 9.) Год. 1849. именовао га је патријарх Јосиф Рајачић за народног лајтнанта, а тај му је ранг после цар и краљ потврдио и у ц. и кр. војсци, у којој је постигао чин капетана. Покојни Екмецић је учествовао у ратовима од г. 1848. у Италији, затим 1859. и 1866. опет у Италији, и осим тога у рату у Угарској 1848.—49. године. У овом последњем био је у 17 битака и чарканја и свагда се одликовао храброшћу и војничком вештином. Од г. 1854 до 1856. био је у Румунији, где је случајно становао баш у оној кући, у којој се потоњи краљ Милан родио. Год. 1876. јула 1. ступио је у мир и од тога доба живео је са својом породицом стално у Новом Саду, где га је са урођене му доброте и благости свако поштовао. Многе тешке ударе претрпео је под своју старост добри овај човек. Умрла су му пре неколико година два одрасла сина, Гавра, који беше доктор права, и Лука, капетан у 4. босанско-херцеговачком пешачком пуку, и једна ћерка, која беше удата за г. професора Матића.

Јуче после подне је мртво тело покојног Екмецића опојано у саборној цркви, и мада је било рђаво време, дошло је на опело врло много света. После опела су земни остатци покојникови уз војничку погребну параду однесени на алмашко гробље, где је сахрањено. Компанија је на гробљу одала покојнику уобичајену почаст плотуном из пушака.

Нека е овом честитом Србину лака земља и вечан спомен!

— **Из освете.** Ноћас у 2 сахата браћа Јован, Иван и Антоније Будановићи ушли су у кућу овдашњег становника Гавре Милашиновића (ченејска улица бр. 12.) и том приликом Иван Будановић убоде ножем Гавру у леву страну груди и озледи му плућа. Рана је смртоносна. Истражни судац је преслушао рањеног Гавру, који је иск зао, да су га Будановићи напали и уболи из старог непријатељства.

— **Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду** примио је у фебруару о. г. ове чланарине и прилоге: Душан Ламбрин, учитељ у Иланци у име чланарине 10 круна. — Милан Ђуричић, учитељ у Чуругу од црквеног таса о св. Сави 4 К 70 филира. — Мита Ђорђевић, надзорник конвикта у име свечарског прилога 1 круна. — Јелена Коњевић, учитељица из Сомбора у име чланарине за свога пок. мужа Стеву Коњевића 8 круна. — За друга за штедњу и предујмове у Руми прилог 20 круна. — Српски учитељски збор ст.-бечејског среза, члан потпомагач, у име чланарине 20 К. — Српска црквена опћина у Дуна-Сечују од црквеног таса о Божићу 3 К 22 фил. — Румска штедионица у име прилога 80 к. — Епархијска управа у Вршцу шиље приход тасова од црквених опћина: Долово 20 к, Иланца 8 К, Баваниште К 2·20, Самош к 2·30, Делиблато К 4·02, Фаркаждин К 4·40, свега 40 к 92 филира. — Паја Милин, парох у Башахиду, члан потпомагач, у име чланарине 20 круна. — На свима овим прилозима захваљује Управа Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду.

— **Последњи уметлички концерат у овој сезони.** У понедељак 4. (17.) марта 1902. год. у 8 сахата биће у Дувђерсковом позоришту Коморно-музичко вече, концерат славног престоничког гудачког квартета Гринфелд-Берковић-Јаулус Биргер, уз суделовање госпође Виде Вулко. Распоред: 1) Шуберт: Гудачки квартет (A-moll); 2) Менделсон: Гласовирски трио (C-moll); 3) а) Кирхнер: Адацио, гудачки квартет; б) Глазонов: Оријентала, гудачки квартет; 4) Соло-Гласовир гђа Вида Вулко. 5) а) Хајдн: Ларго, б) Шуберт Биргер: Мениет, в) Попер: Лептир, Соло за чела проф. Биргер; 6) Бетовен: Гудачки квартет, оп. 59. (E moll). Гласовир гђа Вида Вулко; I. виолину: концертни управник В. Гринфелд; II. виолину: Л. Берковић: виолину: Б. Јаузус; чело проф. С. Биргер. Цене: Ложе у просценијуму 24 К.; ложе 20 К. седиште у паркету I IV. ред 5 К; V—VIII. ред 4 К., IX. и X. 3 К. XI. ред 2 К, XII. ред 1 К. 60 пот.; седиште на балкону, I. ред 4 К; II. ред 2 К.; III и IV. ред 1 К. 20 пот.; седиште на галерији, I. ред 1 20 пот. II. ред 80 пот. Стајање у паркету 1 Кр., Ђачка улазница 60 пот. Стајање на галерији 40 пот. Улазнице у књижарници Петра Шефера у Новом Саду, Господска ул. 9. — Примећујемо да су ове цене и сувише високе. Не би ипак требало правити такав атентат на џепове публике!

— **Велики порезници у Хрватској и Славонији.** У спискове највећих порезника жупанијских скупштинара уврштено је у Хрватској и Славонији за 1902. годину свега 413 особа, и то: у загребачкој жупанији 112 (највећи надбискуп Посиловић), у сремској 75 (највећи гроф Јаков Елц), у вараждинској 61 (највећи гроф Р. Ердеди, у беловарско-крижевачкој 57 (највећи гроф А. Бертолд), у модрушко-речкој 55 (највећи Никола Гици), у вировитичкој 54 (највећи гроф Ладислав Мајлат), у пожешкој 51 (највећи Мих. Рајнер) и у личко-крбавској 48 (највећи Шиме Видмар). Више од 100 000 круна пореза плаћају само гроф Елц (102.743) и гроф Ладислав Пејачевић (102.552), а затим долазе гроф Мајлат са 71.286, гроф Р. Норман са 48.918 и т. д. Од Срба плаћа највише патријарах Бранковић (32.758), затим Анатолије Јанковић архимандрит крушедолски (22.779) и т. д.

— **„Преустројство Текелијанума.“** Добили смо ове редове: „У 19. бр. „Браника“ изишла је белешка под насловом „Преустројство Текелијанума“, где се вели „да ће одсад Текелијиним имањем руковати патронат, на челу са српским патријархом карловачким.“ Као што је познато, управу над Текелијанумом одузео је још министар Трефор од „Матице Српске“ и предао је пештанској црквеној општини, а само је манипулацију новцем оставио Матици. Сад пак наређује угарски министар нов начин управе, као што га читамо у „Бранику.“

Прочитавши ту вест паде ми на ум, да о тој истој ствари говори Др. Т. Мандић у својим успоменама; и из тога видимо, да је то била мисао још патријарха Авђелића, и да је садашњи министар ту мисао тако рећи од речи до речи сасвим усвојио и ево хоће и да је оствари. С тога ћу ево поштованим читаоцима да саопштим оно, што Др. Мандић тамо приповеда.

У I. свески Мандићевих успомена од г. 1898. на стр. 84. стоји у примедби ово забележено: „Патријарх Авђелић мислио је, да би ваљало да се провизорија, коју је министар Трефор начинио са Текелијиним пештанским фондом, сходније цели измени. Кад се — мислим 1886. — у Пешти бавио, саопшти ми (ја сам онда већ давно иступио био из активне службе), да је намеран у тој ствари поднети министру представку: и то, што се пештанског фонда тиче, да дође под управу срп. народ. фондова, где се и други велики фонд Текелијин за војничке питомце рукује; јер за „инкамерацију“ Текелијиног фонда не може се навести никакав прецеденс, да је влада икад конфесији једној одузела њен фонд и пренела на себе, а и сам министар у својој наредби од 28. октобра 1877. каже: да ће то државно руковање с Текелијиним фондом трајати донде „док се за то не нађе способан вероисповедни орган.“ Што се тиче старатељства и надзорништва над питомцима, мислио је патријарх, да би ваљало у Будимпешти поставити патронат, у који би имали ући: патријарх, будимска епископ, а из црквене општине будимске и пештанке: пароси и председници и по два изабрана члана црквених скупштина.“

— **Нова српска земљорадничка задруга.** Пишу нам из Батање, да је тамо основана српска земљорадничка задруга. Управни одбор: Михаило Пандуровић, сист. парох. помоћник, председник задруге, Ника Данило Сабо заменик председника, Жива Тимотић, Арон Вадасан и Младен Грунчић. Надзорни одбор: Јефта Петровић парох председник, Вика Савић, Јова Лунгулов, Прока Тимотић, Жива Ђурошки, и Андрија Видицки. Пословођа: Душан Ћирић, учитељ. Остали чланови задруге: Вељко Додић, Јоца Труцан, Милош Ђурошки и Ненад Недучин.

— **Тројци.** На сомборском салашу Жарковцима родила је Српкиња Криста Чупићева рођ. Ивушкиња, троје мушке деце који на крштењу добише имена: Рајко, Влајко и Гојко. Како је Васа Чупић човек веома сиромашан, а жена немоћна да дојиа троје деце, која су здрава и жива, то су неки милостиви људи скупили новчаних прилога, те им купили краву. Али краву треба хранити, зато је срп. добротворна жен. задруга у Сомбору одредила једну своту у ту цел, но требало би са стране притећи у помоћ овој ретко плодној породици српској, те да се ова три сокола српска у животу одржати могу. Прилоге ваља упутити на срп. жен. задругу у Сомбору.

— **Београдске честитке за 100-годишњицу ВиктораИга.** На дан 100-годишње славе ВиктораИга отишло је из Београда више честитака у Париз. Између осталих послали су поздраве: председник Народне Скупштине председнику француске коморе, председник српског Сената председнику француског Сената, ректор Велике Школе ректору париског универзитета и председник Новинарског Удружења председнику париске општине. На све ове поздраве стигли су врло срдачни одговори од дотичних лица.

— **Беседу с игранком** приређује српска црквена певачка дружина у Митровици у недељу 24. фебруара (9. марта) 1902. у корист друштвене благајне а уз пријатељско суделовање госпођица: Зоре пл. Георгијевићеве, Катице Ђукићеве, Милице Ивковићеве, и Олге Пајићеве у дворани „Српског Дома“. На беседи ће свирати војна музика ц. и кр. петроварадинске пуковније бр. 70. Распоред: 1. *** Увертира, свира војна музика. 2 Јудл: „Певачки марш“, мешовити збор уз пратњу оркестра. 3. Блажек: „Под прозором“, мушки дупли квартет. 4. Целер: „Два славуја“, двопев, прати на гласовиру гђца Катица Ђукићева. 5. Росини: „Увертира из опере Вилхелм Тел“, свирају на гласовиру гђице: Милица Ивковићева и Олга Пајићева. 6. Јудл: „Српске гусле“, мушки збор. 7. Толингер: „I. Ђулић“, тенор соло уз пратњу гласовира (гђца Зора пл. Георгијевић), хармонијума и виолончела. 8. Јенко: „Крв за род“, мешовити збор. 9. Јудл: „Песма мила“, женски збор уз пратњу хармонијума. 10. Мокрањац: „VIII. Руковет“, мешовити збор. Зборовима управља друштвени коровођа госп. Јован Јудл. II. део: игранка.

— **Забаву са игранком** приређују вел.-кикиндске Српкиње кројачице у суботу, у очи поклада 23. фебруара (8. марта) 1902., у дворани „Народне Гостионе“. Распоред: 1. *** говори гђа Даница Бандић, срп нар. учитељица. 2. „Вила“ од Змај Јована Јовановића, декламује гђца Љуба Маркова. 3. „Женидба из шале“, шаљива игра у 3 чина. Написао Радмио. Редитељ г. Иван Николић. 4. „Херцеговачко робље“, жива слика, приказују дилетанти.

— **Забаву с игранком** приредила је српска мостарска омладина у корист Срба ђака из Мостара у недељу 17 фебруара 1902. у дворани Срп. прав. општине (Царина бр. 40). Распоред I.: део „Слободарка“ трагедија у пет чинова. Написао Манојло Ђорђевић-Призренац. — Приказује Српска мостарска омладина. II. део: Играње српских народних игара.

Новости са стране.

— **Педесетогодишњица смрти Николе Гоља.** У Русији се сад чине велике припреме за прославу педесетогодишњице смрти великог руског руског књижевника Николе Гоља Чак и званична Русија спрема се да ода достојну пошту Гогољу. Ова прослава је врло значајна појава за руско интелигентно друштво. Гоголь је као нико други ненадмашном сатиром открио и ишибао многе рђаве стране руског друштвеног живота. С тога је ова прослава знак, да руско друштво и ако није већ излечено од свих оних друштвених болести, на које је Гоголь неумољиво показивао, ипак увиђа своје слабости и одаје признање генијалном писцу, који је те слабости жигосао.

— **Незгода Валдек-Русоа.** У петак у вече задесила је француског министра-председника Валдек-Русоа у Паризу незгода. Возио се са својим нећаком са банкета републиканске штампе у једно позориште. Непажњом кочијашевом сударила се његова еквипажа с трамвајем. Кочијаш је одма пао са свог места на земљу, а и један коњ је пао и остао мртав. Услед наглог судара ударио се Валдек-Русо о предњи део еквипаже, ранио се доста тешко на рамену и глави, а лице и руке исекао на разбијену парчад прозора. Стање његово није опасно, али је ипак доста тешко и он ће морати подуже лежати. На влади би имао да га замени министар правде Монис, али пошто он нема довољног угледа за то, требао би одступити, а на његово место би дошао Буржоа.

— **Поквареност у мађарској администрацији.** Познато је, да је владин комисар В. Кафка пронашао силне злоупотребе у торонталској жупанији, те су многи тамошњи управни чиновници збачени са звања или суспендовани. Но и са многих других страна има извештаја о ужасној покварености у администрацији. У Суботици је кажњен изборни председник Скендеровић са 360 круна глобе. Венедикт Барци, надсолгабиров у Строцкову суспендован је са звања и стављен под истрагу. Д. Херцег, подбележник у Б. Ујлаку, ухапшен је због злоупотреба. Алберт Шош, подбележник у Вамошперчи, скинут је са звања и предат казненом суду. У Сатмару су суспендовани варошки капетан др. К. Корбаи и полицајни концепист. Ј. Шош. В. Киша, држ. матрикулаша у В. Вараду, оглобили су са 1000 круна, јер је погубио многе званичне списе. Том жалосном списку не би било краја, кад би хтели да побележимо сву ту господу, која тако красно отправљају своје звање. Тешко народу с таким чиновницима!

— **Затрпала их лавина.** Близу Телприд-Колореда лавина је затрпала у једној долини кланицу рудника Либерти-Бел и више кућа. До сада су извукли 39 лешина. За време спасавања срушила се још једна лавина, и затрпала је још 40 људи.

НОВИЈЕ.

Софија, 17. фебруара. Због данашњих избора за собрање употребљене су велике војничке мере. Софијски гарнизон појачан је, а сва изборна среска места поседнута су војском.

Хаг, 17. фебруара. Министар унутарњих дела побија званично све гласове о болести холандске краљице Вилхелмине.

Брисл, 17. фебруара. За данас су најављене велике демонстрације социјалиста по многим градовима и селима Фландрије. Чете у три гарнизона су консигниране и посебни возови чекају спремни, који ће у случају потребе војску однети коме буде требало.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву „Браника“.

Будимпешта, 18. фебруара. У данашњој седници заступничке куће, у продуженој специјалној расправи о прорачуну код ставке „заједнички издатци“ заст. Чаволски противан је том, што угарска влада нема право контроле у погледу заједничких активâ. Подноси предлог за одлуку у том смислу. — Министар-председник Сел одговара, да се заједничке активе састоје из потраживања, а не из готова новца. Уједно вели, да је готов да поднесе исказ о заједничким активама. — Чаволски на то повлачи свој предлог.

Будимпешта, 18. фебруара. Данас у 2 сахата после подне био је овде у Фодоровој мачеваоници двобој између грофа Стевана Тисе и Стевана Раковског. Услови су били строги. Противници су се врло жестоко сукобили. Одма при првом сукобу Тиса је тако јако ударио Раковскога по десној мишици, да је двобој морао бити обустављен. Рана Раковскога је на пет места зашивена. Противници се нису измирили. (В. извештај о уг. сабору. — Ур. „Бр.“)

Трговина.

Нови Сад, 18. фебруара 1902

Цене су биле:

Жито старо прве каквоће	18 К	80	п.
Жито старо друге каквоће	17 „	40	„
Зоб	14 „	20	„
Јечам нови	12 „	40	„
Кукуруз стари окрњен	10 „	—	„
Кукуруз нови окрњен	9 „	60	„
Пасуљ бели	13 „	—	„
Пасуљ жути	12 „	60	„
Вика	18 „	—	„
Мухар	15 „	60	„
Проја	9 „	—	„

Све од 100 клгр.

†

Јавна захвалност.

Поводом смрти нашег непрежаљеног

ЂОРЂА ЕКМЕЏИЋА

ц. и кр. капетана у миру

примили смо са разних страна од својих пријатеља и познаника многобројне изразе саучешћа, на чему им овим путем топло благодаримо. Исто тако нека приме нашу захвалност и сви они, који су нашег драгог покојника отпратили до вечне куће његове и тим изразом свог саучешћа нама у неколико тугу ублажили.

У Новом Саду, 18. фебруара (3. марта) 1902.

Ожалошћена породица.

Огласи.

Бр. 4716
адм. 1902.

Стечај.

Код магистрата слоб. кр. вароши Новога Сада на основу закључка главне скупштине варошкога представништва од 6. фебруара тек. год. бр. 40. овим се отвара стечај **на упражњено место писара I. класе** са годишњом платом од 1300 круна и станарином од 420 круна евентуално путем унапређења пак и једно место писара II. класе са годишњом платом од 1100 круна и 420 круна станарине.

Позивају се сви они, који ово место получити желе, да своје молбенице, устројене у смислу I. зак. чл. 19. §-а од год. 1883. пресветлом господину Павлу пл. Петеру, жупану сл. кр. вароши Новога Сада најдаље **до 16. (29.) марта тек. год.** предаду, јер молбенице, које доцније буду предане, неће се у обзир узети.

Из седнице магистрата слоб. кр. вароши Новога Сада, држане 22. фебруара п. н. 1902. год.

Влада Стратимировић, с. р.
сенатор,
заменик градоначеника.

78 2—3

ФАКТОР

који је вешт аксиденцији, а зна српски, мађарски и немачки језик **коректно**, јер је за сваки посао одговоран, може ступити за 14, односно најдуже за шест недеља дана у

Штампарији Ђорђа Ивковића у Новоме Саду.

85 1—3

Сваком човеку

је позната велика вредност позлаћеног

Сата са ланцем

са 3-годишњом гаранцијом, а уз то још **1386 неопходно потребних предмета** и то: 1 изванредно фини брош за даме са симили брилијантима, 1 пар бутона за даме са симили брилијантима, 1 гарнитура дугмади за манжетне и кошуљу од дубл-злата, са патентираним затварањем, 1 диван прстен са имитираним драгим каменом, 1 врло фина игла за краватну, 1 врло фини џепни пероред, 1 изванредно леп писаћи прибор за џеп, који се састоји из 4 дела, 1 фино огледало за тоалету у кутији, 3 фине џепне мараме, 1 диван цигаретниц од ћилибара, 20 корисних ствари за писање а уз то још 1350 ком. неопходно потребних разних ствари. Споменутих **1386** комада заједно са **сатом**, који сам тај новац вреди, могу се добити уз поузеће (per Nachnahme) за 1 фор. 90 нов. непосредно на извору код

R. Klein-a, Krakau. 34 2—3

За оно што се не допада, враћа се новац натраг.

ДОЛАЗИ!

ШТА ДОЛАЗИ?

У читавом свету на гласу

САЛВАТОР ПИВО

које се само једанпут годишње точи.

У Новом Саду, 18. фебр. (3. марта) 1902.

ЈОСИФ ХУК,
рестауратер.

84 1—?

14269. szám tkv. 1901. 79 1—1

Árverési hirdetmény.

A titeli kir. járásbiróság mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Belics Gyóka továbbá az 1881. évi LX. t. cz. 166. §-a alapján csatlakozottnak tekintendő Bozsics Emilián végrehajtatónak Pavlicza Próka végrehajtást szenvedet ellen 190 korona és 60 korona tőke. és jár. iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. jbiróság mint tkvi hatóság területén az alsó kovili 278 számú betetben Pavlicza Próka, Marinkov Drága és kskorú Pavlicza Tyirka nevén felvett A. I. 1—2 sor 533 és 534 hrszámú 190 □-öl udvarral és 283 □-öl kerttel biró 245 ö. i. számú ház 290 kor. kikiáltási áron az 1881. évi LX t. cz. 156 §. alapján egészben, A † 1 sor 768 hrszámú 193 □-öl szántó 43 k r. kikiáltási áron a hivatkozott §. alapján egészben, és A. † 2 sor 1095 hrsz. alatt felvett 2 hold 1072 □ öl szántónak Pavlicza Prokát illető 1/2-ad része 319 korona 63 fillér kikiáltási áron, nyilvános árverés útján el fog adatni.

Határnapul 1902. évi márczius hó 21-ik napjának d. u 3 órája Alsó Kovil községházához kitűzetik oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alól is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi 3333. számú J. M. rendelet 8. §ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénzének a biróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerü elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

Vevő köteles a vételárat 2 egyenlő részletben és pedig az elsőt 15 nap, és a másodikat 30 nap alatt mindig az árverés napjától számitott 5% kamatokkal a titeli m. kir. adóhivatalnál lefizetni.

Kelt Titelen, a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál, 1901. évi deczember hó 31-én.

Dr. Petrovics,
kir. aljbiró.

19 szám. 1902. 81 1 1

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t-cz 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a titeli kir. járásbiróság 1901. évi V. 413/3 számú végzése következtében Szerb hitel egylet mint szövetkezet ujvidéki czég javára Szaghmeister János és társai loki lakosok ellen 340 kor. s jár. erejéig foganatositott kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 940 koronára becsült ló, tehén és kukoriczából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a titeli kir. járásbiróság V. 413/3 1901. számu végzése folytán 340 korona tőkekövetelése, ennek 1901. évi aug. hó 16. napjától járó 6% kamatai, és eddig összesen 68 kor. 76 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig alperesek lakásán Lokon leendő eszközlésére **1902. évi márczius hó 8.-ik** napjának délelötti 11 órája határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Titelen, 1902. évi február hó 18. napján.

Vig
kir. birósági végrehajtó.

12641. szám tk. 1901. 82 1—1

Kivonat az árverési hirdetményből.

A titeli kir. jbiróság mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Joszity Mária ujvidéki lakos végrehajtatónak — Major Örzse zsablyai lakos végrehajtást szenvedett ellen 500 korona tőke és jár. iránt folytatott végrehajtási ügyében a titeli kir. jár. biró ág mint tkvi hatóságnál területén levő a zsablyai 1580 sz. tkvi lapon felvett 815. ö. i. számú ház és a hozzátartozó 300 □-öl házhely 224 korona kikiáltási ár mellett nyilvános árverés útján el fog adatni.

Határnapul 1902. évi márczius hó 24-ik napjának d. e. 9 órája Zsablya községházához kitüzetik, oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alól is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, melynek 10% venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és 1881. évi 3333. számú J. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerü elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

Vevő köteles a vételárat 3 egyenlő részletben és pedig az elsőt 15 nap, a másodikat 30 és a harmadik 45 nap alatt mindig az árverés napjától számitott 5% kamatokkal a titeli m. kir. adóhivatalnál lefizetni.

Kelt Titelen, a kir. jbiróság mint tkvi hatóságnál, 1901. évi november hó 19-én.

Jankó s. k., kir. aljbiró.

Сигурно дејствују

опште познате 431 15 36

Кајзерове

Pfeffermünz Caramellen

против немања апетита, трбобоље и рђавог, поквареног стомака, које су праве у пакетима по 20 и 40 потура.

Стоваришта код:

Оскара Клајна, дрогуисте, код „црвеног крста“ у Н. Саду.
Ђуле Винклеа, последника **Дим. Коде**. у Н. Саду,
Омера Попова, у Карлову.

100 комада дописница са ликовима само 3 круне.

Нашом накладом изашле су нове

Дописне карте

на лепом, фином, белом картону

са ликовима знаменитих људи у српству

и то: Краљ Александар. — Три Српкиње на престолу. — Краљица Натлија. — Кнез Никола. — Кнегиња Милена. — Петар Петровић-Његош. — Др. Светозар Милетић. — Вук Ст. Караџић. — Змај-Јован Јовановић. — Војвода Марко Миљанов. — Војвода Илија Пламенац. — Др. Михаил Полит-Десанчић. — Антоније Хаџић. — Бранко и вила. — М. Ђ. Милићевић. — архимандрит Јоан Рајић. — архимандрит Нићифор Дучић. — дум-Иван Стојановић. — прото Јован Сундечић. — Јован Илијић. — Јован Ђорђевић. — Др. Илија Огњановић-Абуказем. — Директор Стеван Лазић. — проф. Владан Арсенијевић. — Љубомир П. Ненадовић. — Ст. Вл. Каћански. — Др. Лаза Костић. — Ђура Јакшић. — Војислав Ј. Илијић — Мита Поповић. — Милорад П. Шапчанин. — Јован Грчић — Миленко. — Коста Трифковић. — Милан Кујунџић — Абердар. — Алекса Р. Шантић — Влада Јовановић. — Марко Цар. — Др. Алекс. Митровић. — Јован Дучић — Јован Максимовић. — Илија И. Вукичевић. — Дамјан Омчикус. Др. Станоје Станојевић. — Др. Јован Радонић. — Тихомир Остојић.

100 комада од ових карата сортираних или појединце кошта — за препродавце

три круне (1 ф. 50.)

Осим ових дописних карата имамо још велики избор **и других српских — дописница као:**

Манастира, предела и места (лихтдрук) 100 ком. — 6 круна

Литографисаних у бојама: Династија Обреновића и то: Краљ Александар, краљица Драга, краљ Милан, кнез Михаило, кнез Милош. 100 ком. — — — 7 „

Српских православних светачких дописница: Празника, светаца и свечарских — колорисано (**издање Д. Цекића**) 100 ком. — — — — — — 7 „

Ко нам пошаље у напред новац и додаје још 30 потура шаљемо исте дописнице у крстоплету — иначе се наруџбине обављају уз поузеће (Nachnahme).

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића

у Новом Саду.

38 3—

ЈЕФТИНО 100 комада дописница са ликовима три круне НОВО

100 комада дописница са ликовима три круне НОВО

100 комада дописница са ликовима само 3 круне.

ПОЗИВ*)

на

Ш. редовну главну скупштину

Српске Честичарске Кредитне Задруге

У НОВОМ САДУ

која ће се држати у суботу 9. (23.) марта 1902. год. у 2 сата по подне у IV. разреду српске више девојачке школе.

ПРЕДМЕТИ ВЕЋАЊА:

1. Извештај управе о раду Задруге у прошлој години.
2. Поднашање закључног рачуна (билансије).
3. Извештај надзорног одбора.
4. Предлог управе и надзорног одбора о подели чистог добитка.
5. Давање разрешнице (Absolutorium) управи и надзорном одбору.
6. Избор управе и надзорног одбора.
7. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

У НОВОМ САДУ, 14. (27.) фебруара 1902.

УПРАВА
Српске Честитарске Кредитне Задруге.

*) Извадак из друштвених правила. На главној скупштини имају право гласа сви редовни чланови који су своје честице до краја прошле рачунске године на свом имену имали, или су их до тог времена на своје име преписали.

Чланови, који желе своје право на скупштини да врше, ваља своје овласнице за гласање (гласанице) најмање 2 дана пре скупштине код задруге да изваде.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.